

Ministerstvo kultury České republiky

Maltézské náměstí 1

118 01 Praha 1 – Malá Strana

telefon: 257 085 111
fax: 257 329 537
e-mail: posta@mkcr.cz

České dráhy a. s.
nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12
Nové Město
110 15 Praha

Váš dopis značky

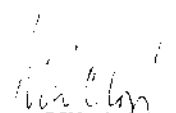
Naše značka
k č. j. 3145/2008

Vyřizuje/linka
Mgr. Petra Mašitová, Ph.D./429 06. 08. 2008

V Praze dne

Věc: Budova železniční stanice v Ústí nad Orlicí č.p. 684, na st. p. č. 786, k.ú. Ústí nad Orlicí, okres Ústí nad Orlicí, Pardubický kraj – rozhodnutí o neprohlášení za kulturní památku

V příloze Vám zasiláme rozhodnutí Ministerstva kultury č. j. 3145/2008 ve výše uvedené věci.

Mgr. Petra Ulbrichová

vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
v odboru památkové péče Ministerstva kultury

Štítný 1000 1000 1000 1000
1000 1000 1000 1000
1000 1000 1000 1000
1000 1000 1000 1000
1000 1000 1000 1000

Příloha: 1x rozhodnutí Ministerstva kultury č. j. 3145/2008

Stejnopis obdrží:

1. Národní památkový ústav, ústřední pracoviště;
2. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích;
3. Krajský úřad Pardubického kraje, odbor kultury a památkové péče;
4. Městský úřad Ústí nad Orlicí, odbor školství, kultury, mládeže a tělovýchovy;
5. Martin Kadrman, Červená Voda 328, 561 61 Červená Voda 1;
6. vlastní.

Ministerstvo kultury České republiky

Maltézské náměstí 1

115 01 Praha 1 – Malá Strana

telefon: 257 085 111

fax: 224 318 155

e-mail: posta@mkcr.cz

Rozhodnutí nabylo právní moci: *J. V. Bělá*

V Praze dne 06. 08. 2008

Č. j.: 3145/2008

za správnost: *Bělá*

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo kultury jako příslušný orgán státní památkové péče rozhodlo ve věci prohlášení budovy železniční stanice v Ústí nad Orlicí č.p. 684, na st. p. č. 786, k.ú. Ústí nad Orlicí, okres Ústí nad Orlicí, Pardubický kraj, za kulturní památku.

Ministerstvo kultury v tomto řízení, jehož účastníkem podle § 27 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád v platném znění, je vlastník věci společnost České dráhy, a. s., se sídlem Nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12, Nové Město, 110 15 Praha, podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, **neprohláší** budovu železniční stanice v Ústí nad Orlicí č.p. 684, na st. p. č. 786, k.ú. Ústí nad Orlicí, okres Ústí nad Orlicí, Pardubický kraj, za kulturní památku.

Odůvodnění:

Charakteristika, popis:

Budova nádraží je postavena na úzkém ostrůvku mezi dvěma kolejišti, na obdélném pozemku ve směru východ – západ, na půdorysu H. Tvoří ji dvě příčná křídla, západní jednopatrové, východní dvoupatrové, obě s plochými sedlovými střechami, užší spojovací křídlo je přízemní, s plochou sedlovou střechou. Po obou stranách tohoto spojovacího křídla jsou krytá nástupiště (Pražské a Letohradské), jejichž střecha je typicky nesená dřevěnými sloupky s ozdobně řešenými vzpěrami. Nástupiště (Pražské) je od kolejiště odděleno kovovým ozdobným zábradlím.

Hlavní přístup k nádraží je od východu, kam je také orientováno vstupní průčelí. Je třípodlažní, pětiosé, se širokým trojosým středním rizalitem zakončeným nízkým trojúhelným štítem podkrovní vestavby. Fasády mají historizující členění. Nízký sokl je obložen pískovcovými kvádry, zdivo přízemí a 1. patra je z režných pohledových cihel, na nárožích opticky zpevněné výraznou omítkovou kvádrovou armaturou. Průčelí dále člení jednoduché mezipatrové římsy a pravoúhlé šambrány oken a dveří s kvádrovaným nadpražím. Třetí podlaží budovy je pojednáno hrubou omítkou barvy pískovce, s hlazenými lisenovými rámy. Římsu nahrazuje rytmický sled ozdobně vyřezávaných zhlaví stropních trámů, které kryje

krátký přesah střechy. Štíty budovy jsou ozdobně členěny motivem hrázdění, ve vrcholu vyřezávaná dřevěná mřížka. Nad střechou se pohledově uplatňuje několik režných cihelných komínů. Boční průčelí této vstupní budovy jsou trojosá, s nízkými hrázděnými štíty. Nižší budova je v podélném průčelí šestiosá, v bočních průčelích dvojosá, přízemí je pojednáno shodně s hlavní budovou, patro je na krátkých průčelích hrázděné, s bedněnými štíty a ozdobnou mřížkou ve vrcholu střechy, na podélném průčelí hrubě omítané s šambránami oken. Okna jsou ve většině případů zachována původní, dvojitá, špaletová, dvojkřídlá, členěná do šesti tabulek, s původními závěsy, ojediněle i s původní olivou. Dveře zachovány většinou v exteriéru, v interiéru ojediněle. Na nástupištích jsou okna i vstupní dveře půlkruhově zakončená, v širokých, lištou profilovaných šambránách, vyrůstajících z nízkého omítkového soklu. Dvojitá okna jsou odsunuta za špaletu, jsou dvojkřídlá, s pevným dvojdílným nadsvětlíkem. Dveře ve spodní části jsou svisle bedněné, v horní opakují prosklení oken. Dlažba z drobných čtvercových dlaždic okrové barvy.

Vstupní (východní) budova v přízemí obsahuje vstupní halu s pokladnou, s dochovaným jednoduchým architektonickým členěním (římso, po stranách vstupu do chodby dvojice pilastrů) a dále provozní prostory podél kolejišť. Z haly se vstupuje středovou chodbou do příčného průchoodu mezi oběma nástupišti, za nímž jsou aditivně řazeny provozní prostory a restaurace, původně patrně opět prostor přístupný z obou stran. Přízemí nižší budovy je v současnosti většinou nevyužito, nebo náleží k restauraci. Zvenčí z podélné strany budovy vede vstup na schodiště do obytných podlaží a pod ním do sklepů. Schodiště je dvouramenné, dřevem obložené stupně doplňuje zábradlí s ozdobně vyřezávanými sloupky a konzolami. V bytech jsou zachovány původní výplňové dveře, dřevěné podlahy jsou překryty PVC. Nízké podkroví je neobytné, na podlaze cihelná dlažba, jednoduchý krov se středním sloupkem a vzpěrami tvaru V. Východní budova obsahuje dvě podlaží s byty, uspořádanými kolem střední chodby a podkroví i s obytnými místnostmi při štítech. Schodiště je dvouramenné, v podkroví s kamennými stupni, v patrech z umělého kamene či teraca. Podesty osvětlují okrouhlá okna. V této budově je již řada nepůvodních, v ocelových zárubních, původní jsou zejména v podkroví a u vstupů do bytů.

Nádražní budova byla postavena v historizujícím stylu podle návrhu architekta Rudolfa Freye z roku 1874.

Literatura:

KREJČÍŘÍK, M.: Po stopách našich železnic. Praha, 1990;
TÝŽ: Česká nádraží. Architektura a stavební vývoj II. Litoměřice, 2005;
KREJČÍ, I.-SCHNEIDER, P. a kol. Velká obnova. Čtení o znovuzrození dráhy olomoucko-pražské. Praha, 2007.

Podnět na prohlášení nádražní budovy v Ústí nad Orlicí podal dne 28. 11. 2007 pan Martin Kadrman.

Na základě tohoto podnětu vypracoval Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Pardubicích, řádný odborný návrh. Ve stanovisku ze dne 25. 03. 2008 NPÚ, ú. o. p. v Pardubicích, doporučil prohlášení objektu za kulturní památku s následujícím odůvodněním: „jedná se o neobvykle řešenou nádražní budovu z konce 19. století, stavěnou jako společné nádraží pro dvě konkurující si soukromé drážní společnosti, tj. rakouskou Společnost státní dráhy a Rakouskou severozápadní dráhu, proto opatřenou dvěma symetrickými nástupišti. Architektonicky je budova typickým příkladem víceméně typizované „nádražní architektury“, přejímající obecné „libivé“ prvky historismu. Je dokladem poslední etapy výstavby Severozápadní dráhy z Ústí nad Orlicí do Letohradu, zprovozněné 5. 10. 1874, bez velkých reprezentativních ambicí. Dnes je budova cenným dokladem architektonické

úrovně venkovských nádražních staveb ze třetí čtvrti 19. století ve východočeském regionu a poslední fáze výstavby drah soukromých rakouskouherských drážních společností. Architektonickou působivost komplexu nádraží zvyšuje jeho poloha v malebném krajinném rámci zalesněného údolí.“

Dopisem ze dne 21. 04. 2008 se pod značkou 15996/2008/ŠKTI/5308/klick vyjádřil odbor školství, kultury, mládeže a tělovýchovy Městského úřadu Ústí nad Orlicí, který doporučil prohlášení nemovitosti za kulturní památku, protože *„díky svému dispozičnímu řešení se dvěma východy a nástupišti se jedná o ojedinělou stavbu železniční stanice v orlickoústeckém regionu ... původní architektonická podoba zmiňovaného objektu je zachována, ale železniční stanice není dostatečně využívána a udržována.“*

V dopise ze dne 22. 04. 2008 se vyjádřil také Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, který doporučil prohlášení věci za kulturní památku: *„Staniční budova tzv. nového nádraží v Ústí nad Orlicí byla podle dosavadních poznatků postavena v roce 1874 na základě projektu architekta Rudolfa Freye, od roku 1872 vedoucího architekta Rakouské severozápadní dráhy (Österreichische Nordwestbahn). Stavba s klasicistními prvky a s prvky tzv. švýcarského stylu se obecně hlásí k epoše romantického historismu. Její historicko-architektonická hodnota a – jak je třeba zvláště zdůraznit – autentický stav dochování ji v rámci České republiky řadí k předním příkladům historické nádražní architektury. V Ústí nad Orlicí je navíc zcela mimořádně dochována ještě staniční budova nádraží Ústí nad Orlicí-město (dnes zastávka) z roku 1845, zastupující výstavbu starší Olomoucko-pražské dráhy a z hlediska potřeb památkové ochrany již dříve doceněná. Lze tedy jistě hovořit o hodnotném souboru drážních staveb reprezentujících ve vývojové posloupnosti významnou kapitolu naší industriální architektury“.*

Podle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, se k problematice prohlášení věci za kulturní památku dne 09. 05. 2008 pod č.j. KrÚ – 19068/2008/OKPP vyjádřil odbor kultury a památkové péče Krajského úřadu Pardubického kraje, který souhlasil s prohlášením věci za kulturní památku, protože *„železniční stanice v Ústí nad Orlicí představuje téměř autenticky dochovanou výpravní budovu s neobvykle řešenou dispozicí, byla postavena v jednotném architektonickém stylu stanic Rakouské severozápadní dráhy. Budova navržená architektem Rudolfem Freyem ve stylu romantického historismu, od svého vzniku v roce 1874, prodělala jen malé množství změn. Je významným dokladem vývoje historické drážní architektury a železniční dopravy v rámci střední Evropy.“*

Ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, byl o podání návrhu písemně vyrozuměn vlastník věci společnost České dráhy, a. s. dopisem ze dne 07. 04. 2008 (vlastník dopis převzal dne 10. 04. 2008).

Dopisem ze dne 25. 04. 2008 vyjádřil účastník řízení společnost České dráhy a.s. (generální ředitelství, odbor správy majetku) zásadní nesouhlas s podnětem a návrhem na prohlášení výpravní budovy za kulturní památku: *„odstranění předmětné budovy železniční stanice a její náhrada novou odbavovací halou je součástí stavby SŽDC, s.r.o. s názvem „Průjezd železničním uzlem Ústí nad Orlicí“. V tomto roce je zpracováván projekt stavby pro stavební řízení na základě vydaného pravomocného územního rozhodnutí, které vydal Městský úřad – Stavební úřad Ústí nad Orlicí pod č.j. 51993/2006/SÚ/4867/Ma dne 9. 8. 2007. Stávající výpravní budova je dotčena přestavbou kolejiště a musí být odstraněna. Stavba „Průjezd železničním uzlem Ústí nad Orlicí“ je v souladu s platným územním plánem Města*

Ústí nad Orlicí a v jeho závazné části je vedena jako veřejně prospěšná. Stavba bude financována s využitím evropských fondů. Výpravní budova s přihlédnutím jak k jejímu stáří a stylu provedení již nesplňuje standardy jak pro odbavování cestující veřejnosti, tak i provozu a obsluhy. V předchozích obdobích prodělal tento objekt mnoho zásahů, oprav a rekonstrukcí, které byly z historizujícího hlediska k nemovitosti značně necitlivé. Historicky cenné konstrukce neodpovídají původnímu stavu a budova nebude dojem historické památky. Již od zahájení přípravy rozsáhlé stavby „Průjezd železničním uzlem Ústí nad Orlicí“ a následně v rámci zpracování jednotlivých stupňů dokumentace rekonstrukce železničního uzlu Ústí nad Orlicí bylo uvažováno s demolicí předmětné budovy a s předsunutím veškerého drážního provozu do nového objektu. Vzhledem k záměru demolice stávající výpravní budovy nebylo v poslední době již ekonomicky odůvodnitelné vynakládat finanční prostředky na její opravy a technické zhodnocení. Objekt se proto nachází ve značně nevyhovujícím stavebně technickém stavu.“

Správa železniční dopravní cesty, státní organizace (Stavební správa Praha) v dopisu ze dne 07. 04. 2008 rovněž vyjádřila svůj nesouhlas s prohlášením věci za kulturní památku s odvoláním na výše citované pravomocné územní rozhodnutí vydané Městským úřadem - Stavebním úřadem Ústí nad Orlicí, které se týká stavby nazvané „Průjezd železničním uzlem Ústí nad Orlicí“.

Dopisem ze dne 14. 05. 2008 bylo účastníkovi řízení v souladu s ustanovením § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, umožněno, aby se před vydáním rozhodnutí vyjádřil k podkladům, které Ministerstvo kultury v průběhu řízení shromáždilo (účastník dopis převzal dne 26. 05. 2008). Dne 13. 06. 2008 se dostavila na Ministerstvo kultury osobně zástupkyně vlastníka paní Jaroslava Hegerová, která k řízení o prohlášení věci za kulturní památku uvedla: „*Budova bude demolována v rámci veřejně prospěšné stavby „Průjezd železničním uzlem Ústí nad Orlicí“, na kterou je vydáno právoplatné územní rozhodnutí. Demolice budovy je vyvolána kolejovým řešením, které musí vyhovovat z hlediska technického řešení platným předpisům pro transevropské železniční síť, jejichž součástí jsou koridorové tratě na území ČR. Stavba bude spolufinancována ze SF EU. Z důvodu několikaletých příprav stavby, je budova značně podudržována, protože bylo zřejmé, že bez demolice výpravní budovy není možné kolejové řešení navrhnout v souladu s evropskými předpisy (TSI). Z uvedených důvodů zástupce vlastníka s prohlášením budovy za kulturní památku zásadně nesouhlasí.*“

Na základě výše uvedených důkazů dospělo Ministerstvo kultury k tomuto závěru: Původně dvojnádraží Rakouské společnosti státní dráhy a Rakouské severozápadní dráhy bylo postaveno v roce 1874 podle návrhu architekta Rudolfa Freye v oblíbeném historizujícím stylu. Reprezentuje významný doklad vývoje „železniční architektury“ v období 2. poloviny 19. století. Zastupuje charakteristický typ venkovského nádraží Severozápadní dráhy (použití režného zdiva s výraznou nárožní bosáží, hrázděných konstrukcí a sedlových střech). Objekt je v současné době zachován ve své hmotě, dispozičním řešení a exteriéru, byť fasády jsou místy poškozené povětrnostními vlivy. Interiéry jsou vlivem dlouhodobé minimální údržby značně degradovány (poškozené zejména vlhkostí a nevhodnými stavebními úpravami). Architektonické prvky a detaily jsou částečně zachované ve své původní podobě (některá okna a dveře, podlahy). Ministerstvo kultury si je dobře vědomo významu průmyslového dědictví České republiky, ale zároveň se domnívá, že podnět na prohlášení konkrétně tohoto objektu měla odborná organizace zaslat před začátkem dlouhodobě plánované a připravované akce „Průjezd železničním uzlem Ústí nad Orlicí“. Posuzování stavebních záměrů vlastníka není předmětem tohoto správního řízení. Ministerstvo kultury nicméně konstatuje, že

Příloha č. 1: Budova železniční stanice v Ústí nad Orlicí č.p. 684, na st. p. č. 786, k.ú. Ústí nad Orlicí, okres Ústí nad Orlicí, Pardubický kraj, kopie katastrální mapy s vyznačením umístění věci; nedílná součást tohoto rozhodnutí

